TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU ANLATIM BOZUKLUKLARI, ANLAMLA İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI

GEREKSİZ SÖZCÜK KULLANIMI

• Bir cümlede, anlamdaş sözcükler bir arada kullanılmaz.

ÖRNEK: Olayların sonuç ve neticelerini değerlendirmeden bir karara varamazsınız.

• Cümledeki bir sözcüğün anlamının bir başka sözcük ya da ekte bulunması anlatım bozukluğuna neden olur.

Örnek: Tiyatro sırasının en başında Arda vardı.

SÖZCÜĞÜN YANLIŞ ANLAMDA KULLANILMASI

• Yakın anlamlı ya da anlamları karıştırılan sözcükler, birbirinin yerine kullanılmaz.

ÖRNEK: Dolu yağışının etkin olduğu yerlerdeki çiftçilere destek sağlanacak.

• Olumlu durumlar, olumsuz ifadelerle; olumsuz durumlar da olumlu ifadelerle anlatılmaz.

Örnek: Gelenlerle tokalaşmaya devam edersen hastalanma şansın çok yüksek.

• Kimi sözcüklerin kullanıldığı yere, birlikte kullanıldıkları sözc**üklere göre görev ve anlamları** değişebilir.

ÖRNEK: Birer tane dolapta kalmış meyvelerden salata yapmış.

ANLAMCA ÇELİŞEN SÖZCÜKLERİN BİR ARADA KULLANILMASI

• Bir cümlede olasılık, yaklaşıklık ve kesinlik bildiren ifadeler birlikte kullanılmaz.

ÖRNEK: Çalışmalarını bu şekilde sürdürürse kesinlikle temmuzda sergisini açabilir.

MANTIK HATALARI

• Bir cümlenin açık ve anlaşılır olması için mantığa uygun olması, özellikle de cümlede sıralama yapılacaksa konunun önem sırasına uygun ifade edilmesi gerekir.

ÖRNEK: Yangın sırasında evde mahsur kalan kedi sağ kurtarıldı.

DEYİM VE ATASÖZÜ YANLIŞLARI

• Deyim ve atasözlerinin anlamına uygun kullanılmaması, sözcüklerinin değiştirilmesi anlatım bozukluğuna neden olur.

ÖRNEK: Bu sınavdan yüksek not almak için elinden geleni ardına koymamalısın.

ZAMİR EKSİKLİĞİ

• Kimi cümlelerde tamlayan durumundaki zamirin kullanılmaması anlam belirsizliğine dolayısıyla da anlatım bozukluğuna neden olur.

ÖRNEK: Başarılarını uzaktan da olsa takip ediyor, herkese anlatıyorum.

KARŞILAŞTIRMA YANLIŞLARI

• Karşılaştırma yapılırken sözcük eksikliği ya da sözcüklerin yanlış yerde kullanılması anlam karışıklığına ve belirsizliğine neden olur.

ÖRNEK: Aziz, takımın diğer oyuncularına göre iyi oynamış.

NOKTALAMA EKSİKLİĞİ

• Kimi cümlelerde "virgül" sözcüğün görevini ve anlamını değiştirir. Anlam belirsizliğine neden olmaması açısından virgülün kullanımı önemlidir.

ÖRNEK: Cimri arkadaşına bir kuruş dahi vermemişti.

SORULAR

1.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir sözcük yanlış anlamda kullanılmıştır?

A) İnsanoğlu, olaylar karşısındaki ilk etkisini kendi iradesinin dışında gösterir.

B) İnsanoğlunun, sevme yeteneğini sevile sevile kazandığını bilenlerden biriyim.

C) Öfke, engellenme karşısında ortaya çıkan ölçüsüz, gereksiz bir tür saldırganlıktır.

D) Bilim insanları, "Çocukluk çağı faydalı alışkanlıklar kazanmaya en uygun çağdır." diyor.

E) Bireyler, fiziki görünümlerinin yanı sıra tutum ve davranışlarıyla da birbirlerinden ayrılır.

Cevap: A

2.

Cümle; düşünce, mantık ve bilgi bakımından doğru ve tutarlı olmalı, cümlede düşünce eksiklikleri ve bilgi yanlışlıkları bulunmamalıdır.

Aşağıdaki cümlelerin hangisi bu açıklamaya aykırıdır?

A) Eğitimin ilk amacı, kişiyi kendi milletine yararlı kılmaktır.

B) Cesaret, tehlikeler karşısında akıl ve zekânın kullanılmasıdır.

C) Başka bir dili bilmeyen, kendi dilini de tam olarak öğrenemez.

D) Halk kendinden olana, kendine benzeyene her zaman saygı duyar.

E) Dünya ülkelerinin çoğu, bilimsel çalışmalarını kendi ana dilinde yapıyor.

Cevap: C

3.

Onun gözünü öyle bir boyayalım ki o, bir daha korkudan buralara ayak basamasın!

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gereksiz sözcük kullanımı

B) Deyimin yanlış kullanılması

C) Mantık ve sıralama yanlışlığı

D) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması

E) Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı

Cevap: B